HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כליו של אדם °קונה לו בכל מקום חוץ מרה"ר ורבי יוחנן ור"ש בן לקיש דאמרי תרוייהו אפילו ברה"ר אמר רב פפא לא פליגי כאן ברה"ר כאן בסימטא °ואמאי קרו לה רה"ר שאין רה"י ה"נ מסתברא דא"ר אבהו א"ר יוחנן [א]כליו של אדם קונה לו בכל מקום שיש לו רשות להניחו יש לו רשות אין אין לו רשות לא ש"מ ת"ש ארבע מדות במוכרין [ב]עד שלא נתמלאה מדה למוכר משנתמלאה מדה ללוקח בד"א [ג]במדה שאינה של שניהן אבל אם היתה מדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה במה דברים אמורים ברה"ר ובחצר שאינה של שניהן אבל [ד]ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו [ה]ברשות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה לוקח [ו]ברשות הלה המופקדים אצלו לא קנה עד שיקבל עליו או עד שישכור את מקומן קתני מיהא ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהן מאי

כליו של אדם. של לוקח קונה לו אם פסק דמים בכל מקום אפי' ברשות מוכר וכגון דאמר ליה בהדיא יקנה כליך כדאמר לקמן בשמעתין [פו.] אבל בסתמא מיבעיא לן לקמן (א) ולא אפשיטא: **חוץ מרה"ר.** והוא הדין לחצר שאינה של שניהן כדמוכח לקמן בברייתא דד' מדות: **כאן בסימטא.** הא דר"ל ור' יוחנן: **כל מקום שיש לו רשות.** כגון סימטא וחצר השותפין ורשות מוכר וכגון דאמר ליה זיל קני כדלקמן דהיינו יש לו רשות: **אין לו רשות.** כגון רה"ר לא: ה"ג בתוספתא (ב) **ארבע מדות במוכרין עד שלא נתמלאה מדה למוכר משנתמלאה מדה ללוקח בד"א במדה שאינה של שניהן אבל אם היתה מדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה בד"א ברה"ר או בחצר שאינה של שניהן אבל ברשות הלוקח כיון שקיבל עליו מוכר ה"ז קנה ברשות מוכר לא קנה עד שיגביה או עד שיוציא מרשות הבעלים ברשות זה המופקדין אצלו לא קנה עד שיקבל עליו או עד שישכור את מקומן.** ופירוש ארבע מדות במוכרים לאו ד' רשויות קחשיב רה"ר רשות מוכר רשות לוקח רשות המופקדין אצלו דהא רשות מוכר ורשות נפקד חדא הוא דהכא והכא שייך למימר קבלה ושכירות מקום והוצאה והגבהה דהא תנן במתניתין גבי רשות מוכר שכירות מקום דקתני ואם היה פיקח שוכר את מקומו ואוקימנא [פד:] ברשות בעלים וכיון דדינן שוה ליכא ד' מדות ומה הן ארבע מדות ד' חלוקין של דינין שחלוקין זה מזה. ואלו הן מדה שאינה של שניהן ברה"ר ובחצר שאינה של שניהן דאמרינן בה עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח הרי אחת מדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה הרי שתים רשות לוקח מיד כשקיבל מוכר קנה הרי ג' רשות מוכר ורשות נפקד דקמפרש בהן דין הגבהה והוצאה קבלה ושכירות הרי ד'. וסמך מצאתי לי מדברי רבינו זקני מ"כ: **עד שלא נתמלאת המדה למוכר.** שאם נשפך היין או השמן או אם הוקר למוכר ויכול לחזור בו דמוקי לה לקמיה [פז.] במדה שהשאילו(ג) שניהן הלכך כל זמן שלא נתמלאת המדה הרי היא ברשות מוכר: **משנתמלאת הרי היא ברשות לוקח.** לקחתה וליטול בה מקחו עד שיצניענו או יניחנו בכליו דלדעת כן השאילוה להם לזה למדידה ולזה להצניע את שלו וכל זמן שעוסק במדידה למלאות המדה הרי היא ברשותו דמודד דהיינו מוכר ואין הלוקח יכול לקנות בתוך כליו של מוכר כל זמן שלא משך או שלא הגביה משנתמלאת המדה ללוקח כדפרישית שעכשיו נעשית כליו של לוקח דלדעת כן נשאלה לו. וס"ל להאי תנא דכליו של לוקח קונה ברה"ר כדמפרש ואזיל ודלא כרב ושמואל ומיהו בסימטא ובחצר של שניהן מוקי לה לקמיה [ע"ב] דהתם קני כליו של לוקח: **במדה שאינה של כו'.** וכדפריש טעמא: **אבל אם היתה המדה של אחד מהם.** או של לוקח או של מוכר: **ראשון ראשון.** שנותנין לתוך המדה קנה בעל המדה שאם המדה של מוכר אע"פ שנתמלאת המדה הרי היא של מוכר ולא קנה לוקח ואע"פ שפסק הדמים לא קנה עד שימשוך דבכליו של מוכר ברה"ר אי נמי בסימטא לא קני לוקח דהא אפי' ברשות לוקח נמי אמרינן לקמן [פו.] דלא קנה לוקח כל זמן שהפירות בכליו דמוכר עד שישפכם לקרקע ואם המדה של לוקח אף על גב דלא נתמלאת נמי ראשון ראשון קנה דדמי למשך אע"פ שלא מדד דקתני מתני' דקנה דכליו של לוקח קונה לו: **ברה"ר.** וקשיא למ"ד חוץ מרה"ר: **ובחצר שאינה של שניהן.** וכגון שלא נתן בעל חצר להם רשות למדוד שם דהיינו דומיא דרה"ר: **אבל.** אם היו מודדין ברשות מוכר לא קנה לוקח אע"פ שהמדה שלו דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה ואע"פ שפסק ומדד ומשך דמשיכה לא מהניא בי מוכר עד שיגביהה דהגבהה קונה בכל מקום או עד שיוציאנה מרשות של מוכר לרשות של לוקח או לסימטא או שצירף ידו למטה מג' ברה"ר סמוך לאסקופת הבית וקיבלה כדאמרי' בכתובות (דף לא.) גבי היה מגרר ויוצא ולקמן בשמעתין (דף פו.) מייתי לה. ומיהו לקמן [ע"ב] מוקי לה במדה דמוכר בי מוכר ומדה דלוקח בי לוקח דבי מוכר שכיחי מאני דמוכר ובי לוקח שכיחי מאני דלוקח: **ברשות לוקח.** שהביא המוכר תבואתו למכור בבית לוקח: **כיון שקיבל עליו מוכר.** שנתרצה וא"ל כל תבואה זו קנויה לך בכך וכך כל סאה וסאה: **קנה לוקח.** מיד אע"פ שלא מדד דקני ליה רשותו ואע"פ שהמדה של מוכר דהכלי בטל אצל הרשות. ומיהו לקמיה [ע"ב] מוקי לה במדה דלוקח ולא גרע ממשך ולא מדד דקתני מתני' דקנה: **המופקדין אצלו.** שהפקיד שם מוכר פירותיו ומסתמא הקנה לו נפקד למפקיד את רשותו לצורך פירותיו למכור ולמדוד פירותיו בביתו כדרך כל הנפקדים: **עד שיקבל עליו.** נפקד במצות מפקיד לייחד לו רשות ללוקח לקנות הפירות באשר הוא שם או שישכור. והוא הדין נמי גבי רשות מוכר שייך קבלה ושכירות והכא נמי שייך הגבהה והוצאה אלא תנא אורחא דמילתא קתני דסתם מוכר כשמוכר רוצה הוא לפנות את ביתו הלכך קתני התם הגבהה והוצאה דאינו חפץ להשאיל ולא להשכיר רשותו וגבי נפקד שייך קבלה ושכירות דכי היכי שהיה נפקד של זה הראשון הכי נמי ישמור פקדונו של שני ורבותא תנא הכא קבלה ושכירות וכל שכן הגבהה והוצאה. ולמאן דמוקי לקמן במאני דמוכר בי מוכר ומאני דלוקח בי לוקח איכא לאוקומי נמי במאני דמופקד בי מופקד והלכך לא קני לוקח בכליו דנפקד:

מאי

כל מקום שיש לו רשות להניח. וא"ת והא דאמר לעיל מדד והניח ע"ג סימטא קנה ואוקימנא לתוך קופתו משמע דוקא מדד אבל לא מדד לא קנה לו כליו ואומר ר"י דבעי למימר זיל קני [א] וכיון דמדד כדאמר ליה זיל קני דמי [ב] והשתא ניחא דצריכי הני תרי מילי דר' יוחנן ומיהו הסיא דלעיל דקאמר אפילו ברשות הרבים ואוקימנא בסימטא תימה למאי איצטריכא וי"ל דשמא חדא מכלל חברתה אתמר: **ארבע** מדות במוכרים. פירש רבינו שמואל דאין לפרש ד' רשויות דהא רשות מוכר ונפקד חדא היא דהכא והכא שייך למימר קבלה ושכירות מקום הוצאה והגבהה וקשה לפירושו דאם כן ליערבינהו וליתנינהו ברשות מוכר ורשות נפקד לא קנה עד שקבל עליו או יגביהנה או יוציאנה או ישכור מקומו ועוד דאין נראה שתועיל קבלה ברשות מוכר דאין אדם מקנה רשותו לאחרים ע"י עצמו [ג] כדתנן בפ' חלון (עירובין דף עט: ושם) דמזכה להן על ידי בנו ובתו הגדולים אבל לא ע"י בנו ובתו הקטנים מפני שידן כידו ומ"מ אין לפרש דחשיב רשויות [ד] דלמאי דבעי למימר השתא דמדה של לוקח קני אפילו ברה"ר כל שכן ברשות מוכר דקני דהא לבסוף דמסקינן דברה"ר לא קנה אפ"ה מיבעיא לן אי קנה ברשות מוכר כליו של לוקח אי לא [ה] ואם כן מיבעי לן לפרושי דהא דקאמר ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה דבכליו של מוכר איירי ובלאו הכי צ"ל כן לקמן כי אמר דכליו של לוקח קנה ברשות מוכר א"כ לא חשיב אלא רשות אחד כיון דכליו של לוקח קנה בכל מקום דהשתא אין חילוק בין רה"ר לרשות מוכר [ו] אלא (א) דחשיב ד' מדות דכלים מדת סרסור ומדת מוכר ומדת לוקח ומדת נפקד [ז]: **הכי** גרסינן בתוספתא (רפ"ה) ברשות הלה הנפקדים אצלו לא קנה עד שקיבל עליו או עד שיגביהנה ויוציאנה או ישכור את מקומו אבל לפי ספרים דגרסי עד שיגביהנה או עד שיוציאנה קשה ליערבינהו וליתנינהו רשות מוכר בהדי נפקד והשתא משמע דבקבלה כדי זוכה לו לקונה וא"ת בסוף פ"ק דגיטין (דף יג. ושם:) דאמר מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה ומה צריך מעמד ג' הא מוכח התם דתן כזכי דמי דתנן (שם יא: ושם ד"ה כל) האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי חוזר בגט ואינו חוזר בשחרור משום דתן כזכי וא"כ בלא מעמד ג' יקנה לו כדאמר הכא [ח] ולמאי דפירש ר"ת דמעמד שלשתן קנה אפילו בעל כרחו של נפקד אתי שפיר דאיצטריך לכך מעמד ג' ולמאי דמפרש נמי ר"ת דלא אמרינן תן כזכי אלא היכא דבשעה שנותן לו אומר לו תן אבל אם כבר היה בידו לא אמרינן תן כזכי אתי שפיר ועוד י"ל דאהני נמי מעמד ג' דאפי' אין הפקדון ביד הנפקד [ט] דקני דאי לאו מעמד ג' אינו יכול לזכות לו אלא כשהוא ברשותו:

כליו

מסורת הש"ס

א) [ע"ב], ב) [פ"ה ה"א], ג) [ששאלו יעב"ץ],

גליון הש"ס

גמרא קונה לו בכ"מ. עיין ב"מ לט ע"א תוס' ד"ה כיון: שם **ואמאי** קרו לה רה"ר. שבת דף ו ע"ב [ח ע"ב]:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ארבע וכו' אלא צריך לומר דחשיב ד' מדות:

מוסף תוספות

א. [ד]אם הניח בכליו של לוקח בלא מדידה, לאו אדעתא דליקנו כליו אתבינהו כיון דמחוסרין מדידה אלא לדעת שימדדם ואח"כ ימשוך ויזכה בהם, הלכך צריך למימר ליה קני. רבינו יונה. ב. עיין ברבינו יונה מה הדין במדד ברשות מוכר ולא אמר ליה זיל קני. ג. דחצירו כידו הוא וכשם שבידו של מוכר לא קנה לקוח שאם אתה אומר קנה לא היינו צריכים למשיכה והגבהה, ה"נ בחצירו וכו', ורשות נפקד שאני שכשם שאם היה בידו ואמר לו (המוכר) זכה לפלוני ורצה לזכות לו זוכה, אף חצרו נמי זוכה מדעתו. ר"ן. ד. דרשות מוכר ורשות המופקדים אצלו חלוקין הן בקבל עליו. שם. ה. [ד]מוכר שמא משאיל לו מקום ללוקח שיקנה מה שהוא מוכר לו. תוס' לקמן ע"ב ד"ה כליו. ו. [ד]כי היכי דאמרינן דברשות מוכר ובכליו של מוכר לא קנה עד שיגביהנו ה"נ ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם דהא אמרינן לעיל עד שלא נתמלאה המדה למוכר. שם. ז. מדת סרסור דמפלגינן בה בין עד שלא נתמלאת ומשנתמלאת, ומדת לוקח דראשון ראשון קנה, ומדת מוכר דבעינן הגבהה או משיכה, אע"ג שמגביה או מושך בכלי המוכר קנה, ומדת הלה המופקדין אצלו שאם קבל עליו הנפקד קנה לוקח. רבינו יונה. ח. וזו הקושיא לדברי מי שאמר במ' גיטין (שם) כי אמר רב בפקדון אבל במלוה לא. דאי במלוה אמר ודאי צריך מעמד שלשתן דהא ליתיה שיזכה לו. רמב"ן. ט. או שהוא בחצר שאינה משתמרת שאינו קונה לו. רמב"ן.

עין משפט נר מצוה

פג א מיי' פ"ד מהל' מכירה הלכה א סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן ר סעיף ג:

פד ב ג מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ט:

פה ד מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ב:

פו ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף א:

פז ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב ובהג"ה:

רבינו גרשום

לא פליגי כאן ברה"ר. כולהו מודי דאם מדד לו בכליו של לוקח ברה"ר דלא קנה לו כליו. וכולהו מודי דאם מדד לו בכליו בסמטא דקנה. והא דקאמר רב ושמואל חוץ מרה"ר ממש קאמרי הא בסמטא קנה והא דקאמר ר' יוחנן וריש לקיש ברה"ר לא רה"ר ממש קאמרי אלא בסמטא ואמאי קרו ליה רה"ר לפי שאינה רה"י דאינה מוקפת מחיצה. ה"נ מסתברא דבסמטא מיירי דאמר ר' אבהו וכו'. והאי דקאמר ליה ר' זירא לר' אסי שמא לא שמע רבי וכו'. משום דס"ל לר' זירא כר' אבהו א) אמר ר' יוחנן ור' אסי אמר אפי' בלא כליו ס"ל לר' יוחנן דבסמטא קנה: עד שלא נתמלאה מדה כולה למוכר. דהמוכר יכול לחזור בו: ומשנתמלאה מדה ללוקח. הרי הוא ברשות לוקח ואם רצה קנה: בד"א דעד שלא נתמלאה למוכר שמדד לו במדה שאינה של שניהן. אלא ששאלוה אבל אם היתה מדה של אחד מהן של לוקח ראשון ראשון שמדד לתוכו קנה הלוקח. בד"א דקנה ראשון ראשון ברה"ר ובחצר ב) מפרש לקמן בסמטא. וזו מדה אחת. ומדה ב' אם ברשות מוכר מדד לו במדת לוקח לא קנה עד שיגביה דהגבהה קונה בכל מקום או עד שיוציא מרשותו כגון דשוכר את מקומו: ואם ברשות לוקח הן. שהיו מופקדין בידו כיון שקבל עליו מוכר למכרן לו אע"פ שלא מדד לו עדיין קנה לו לוקח רשותו וזו מדה ג'. מדה ד' אם היו הפירות ברשות הלה המופקדין אצלו. כלומר שהיו מופקדין ביד אחר ולא ביד לוקח לא קנה הלוקח עד שיקבל עליו זה המופקד שישאיל לו ללוקח מקום שהפירות מונחין שם או עד שישכור את מקומו של מופקד שהפירות שם:

א) ר"ל דס"ל כר' אבהו דאפי' בסימטא בעינן כליו לוקח. ב) נראה דצ"ל ברה"ר ובחצר שאינה של שניהם ולקמן מפרש ברה"ר דקאמר היינו בסימטא.